



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 6765/2021
03.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Бранка Станића и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Радован Шишовић, адвокат из ..., против тужене „Комерцијална банка“ АД Београд, чији је пуномоћник Иван Симић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 21860/20 од 16.12.2020. године, у седници одржаној 03.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 21860/20 од 16.12.2020. године, као изузето дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 21860/20 од 16.12.2020. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 5582/18 од 13.06.2018. године, исправљена решењем Првог основног суда у Београду П 5582/18 од 12.08.2020. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев којим је тужилца тражила да се утврди да је апсолутно ништава одредба члана 6. став 1. Уговора о динарском готовинском кредиту број .., који је закључен 06.04.2016. године између тужилце и тужене и да се тужена обавезе да тужилци на име стицања без основа исплати износ од 13.400,00 динара са законском затезном каматом од 06.04.2016. године до исплате као и захтев тужилце за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 25.500,00 динара у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 5582/18 од 13.06.2018. године, која је исправљена решењем истог суда П 5582/18 од 12.08.2020. године, ставом првим изреке утврђено је да је апсолутно ништава одредба члана 6. став 1. Уговора о динарском готовинском кредиту број .., закљученог 06.04.2016. године између тужилце и тужене. Ставом другим изреке тужена је обавезана да тужилци на име стицања без основа исплати износ од 13.400,00 динара са законском затезном каматом од

06.04.2016. године до исплате. Ставом трећим изреке тужена је обавезана да тужиљи накнади трошкове парничног поступка од 18.300,00 динара са законском затезном каматом почев од дана када се стекну услови за извршење па до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 21860/20 од 16.12.2020. године, ставом првим изреке одбијена је жалба тужене и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П 5582/18 од 13.06.2018. године, која је исправљена решењем истог суда П 5582/18 од 12.08.2020. године. Ставом другим изреке одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучио као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља са туженом банком 06.04.2016. године закључила је Уговор о динарском готовинском кредиту, којим је тужиљи као кориснику кредита одобрен готовински кредит у износу од 670.000,00 динара (са роком отплате од 76 месеци и номиналном каматном стопом од 9,95% фиксно, на годишњем нивоу). У члану 6. став 1. уговора одређена је обавеза корисника кредита да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2,00% од износа одобреног кредита, а која накнада је у понуди дефинисана у износу од 13.400,00 динара, што је банка и наплатила. У обрасцу понуде за кредит од 01.04.2016. године, у члану 3.2 наведена је висина ефективне каматне стопе од 11,37% и укупан износ који ће корисник платити током периода отплате кредита, између осталог и на име накнаде износ од 13.746,00 динара, а у члану 3.3 наведена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита и то: једнократна накнада за обраду захтева – фиксна: 2,00% од износа кредита, односно 13.400,00 динара, као и трошкови издавања менице 100,00 динара и трошкови упита извештаја Кредитног бироа од 246,00 динара (укупно 13.746,00 динара).

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је одредба члана 6. став 1. ништава јер је предмет обавезе неодређен, односно није опредељено који су то трошкови које је банка имала приликом обраде кредитног захтева, те да нису појединачно наведени трошкови који улазе у састав ефективне каматне стопе, нити износ сваког таквог трошка, као и да тужиљи као кориснику није предочено уговорном одредбом нити у предуговорној фази

на шта се ове накнаде односе што наведену одредбу чини ништавом, закључивши да тужилња има право на враћање наплаћеног по ништавој одредби на основу чланова 210. и 214. ЗОО са законском затезном каматом од дана стицања с обзиром да је банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је прописана могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, број 36/11 и 139/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 06.04.2016. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди од 01.04.2016. године, поводом предметног уговора о кредиту, у члану 3.3 наведена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, између осталог и једнократна накнада за обраду захтева – фиксна: 2,00% од износа кредита, односно 13.400,00 динара, што одговара и садржини спорне уговорне одредбе којом се тужилац као корисник кредита обавезао да даваоцу кредита плати фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2,00% од износа одобреног кредита. Како је тужила, садржином наведене понуде у предуговорној фази, обавештена о врсти и висини накнаде која пада на њен терет, то банка није била у обавези да доказује структуру ове накнаде нити од чега се састоји, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наиме, исказивање ове накнаде за банкарску услугу (одржавање кредита) задовољава услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) и у смислу члана 50. Закона о облигационим односима.

Исказивање укупних трошкова кредита кроз ефективну каматну стопу (члан 2. став 1. тачка 21. Закона о заштити корисника финансијских услуга) омогућава кориснику прави увид у цену банкарског производа, што му помаже у доношењу одлуке за који банкарски производ да се определи, односно да упореди понуде различитих давалаца истих услуга. Дакле, ефективна каматна стопа се не наплаћује у периоду отплате кредита, већ се наплаћује номинална каматна стопа, па је погрешано становиште нижестепених судова да је банка била дужна у уговорену камату урачунати и све друге трошкове који се односе на реализацију кредита, као и закључак да нису појединачно наведени трошкови који улазе у састав ефективне каматне стопе, нити износ сваког таквог трошка, будући да је у члану 3.2 понуде наведена висина ефективне каматне стопе од 11,37% и укупан износ који ће корисник платити током периода отплате кредита, између осталог и на име накнаде износ од 13.746,00 динара (једнократна накнада за обраду захтева – фиксна: 2,00% од износа кредита, односно 13.400,00 динара, трошкови издавања менице 100,00 динара и трошкови упита извештаја Кредитног бироа од 246,00 динара). Имајући у виду наведено, предметна уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2,00% од износа одобреног кредита, није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како предметна побијана уговорна одредба није ништава, то тужила неосновано потражује наплаћене новчане износе са законском затезном каматом на основу чланова 210. и 214. ЗОО.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 153. и 154. и 163. став 2 ЗПП припадају потребни трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених и одређених трошкова за састав једног образложеног поднеска (одговора на тужбу) од стране адвоката у износу од 6.000,00 динара, заступања на једном одржаном рочишту 7.500,00 динара и састав ревизије 12.000,00 динара од стране адвоката, све према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ових парничних радњи, док туженој није признато увећање трошкова за састав ревизије за 20% јер њен пуномоћник није пружио доказ – рачун о извршеним услугама, на основу којег је од тужене наплаћен

износ овог трошка увећан за порез на додату вредност, због чега је у смислу одредбе члана 165. став 1. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић